

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 14 december 2016

Mål nr

T 4073-15

KLAGANDE

PH

MOTPART

Migrationsverket

601 70 Norrköping

Ombud: jur.kand. SR

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2015-07-03 i mål FT 3556-14

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom och förpliktar Migrationsverket att till PH betala ränta enligt 6 § räntelagen på 20 967 kr från och med den 21 januari 2014 till och med den 3 april 2014.

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom även i fråga om rättegångskostnader och förpliktar Migrationsverket att ersätta PH för rättegångskostnad med 300 kr avseende ansökningsavgift.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

PH har yrkat att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, bifaller hans talan om rätt till dröjsmålsränta och tillerkänner honom ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

Migrationsverket har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

PH har yrkat ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

1. I vissa mål och ärenden kan ett offentligt biträde förordnas enligt lagen (1996:1620) om offentligt biträde. Biträdet har rätt till skälig ersättning för arbete, tidspillan och utlägg som uppdraget krävt. Ersättningen fastställs i samband med att den rättsliga angelägenheten avslutas. Den domstol eller myndighet som bestämmer ersättningen ska se till att denna betalas ut snarast (9 § förordningen, 1997:405, om offentligt biträde).

2. PH var förordnad som offentligt biträde i ett ärende enligt utlänningslagen. Migrationsverket beslutade den 21 december 2013 att han skulle få ersättning för uppdraget med 20 967 kr. Eftersom ingen utbetalning

skedde, ansökte PH den 28 mars 2014 om betalningsföreläggande mot Migrationsverket avseende ersättningen. Han begärde även dröjsmålsränta på beloppet enligt 6 § räntelagen. Migrationsverket betalade den 4 april 2014 ut ersättningen, och PH satte ned sitt krav till att avse dröjsmålsränta på 20 967 kr från och med den 21 januari till och med den 3 april 2014. Migrationsverket bestred ansökningen och målet lämnades över till tingsrätten.

3. Tingsrätten fann att PH hade rätt till den yrkade dröjsmålsräntan och biföll hans talan. Hovrätten har gjort bedömningen att PH inte har rätt till någon ränta och har ogillat hans talan.

4. Den normala påföljden vid dröjsmål med betalning av pengar är att borgenären har rätt till dröjsmålsränta. Räntan har två grundläggande funktioner. Den ska vara ett påtryckningsmedel för att förmå gäldenären att betala i tid, och den ska ge en ersättning för borgenärens förlust. Genom den standardiserade rätten till dröjsmålsränta kan man undvika mer komplicerade bedömningar av vilken skada som borgenären har orsakats av att gäldenären inte har betalat i tid. Ansvaret för dröjsmålsränta är strikt.

5. Allmänna bestämmelser om dröjsmålsränta finns i räntelagen. Försitts betalningstiden för en fordran vars förfallodag är bestämd i förväg, utgår ränta på fordringen från förfallodagen (3 §). I annat fall ska ränta betalas från den dag som infaller trettio dagar efter det att borgenären har framställt krav på betalning på föreskrivet sätt (4 §). Dröjsmålsräntan beräknas som utgångspunkt enligt en räntefot som motsvarar referensräntan med tillägg av åtta procentenheter (6 §).

6. Enligt 2 a § räntelagen förfaller en fordran på betalning för en vara eller en tjänst, som en näringsidkare i sin yrkesmässiga verksamhet har på en myndighet, till betalning senast trettio dagar efter det att näringsidkaren har framställt krav på betalning. Bestämmelsen är en skyddsregel för närings-

idkaren och ger en bortre tidsgräns för när fordringen ska betalas, i syfte att motverka alltför långa betalningsperioder (jfr prop. 2012/13:36 s. 19 f. och 34 f.).

7. Rättelagen är direkt tillämplig på en penningfordran inom förmögenhetsrättens område (1 §). Men lagstiftningen utesluter inte att de principer om ränta som gäller inom den egentliga förmögenhetsrätten kan komma till användning också vid penningfordringar på andra områden. I motiven framhålls sålunda att rättelagen kan tillämpas analogt t.ex. på en del fordringar av familjerättsligt slag (se prop. 1975:102 s. 96). Ränta enligt lagens principer kan alltså utgå även på en penningfordran som ligger nära förmögenhetsrätten eller när en tillämpning av principerna annars bedöms som rimlig och ändamålsenlig. Också avtalslagen, som formellt sett gäller inom förmögenhetsrättens område, kan tillämpas även på andra rättsområden. Vid bedömningen av rättelagens tillämpningsområde kan därför ledning hämtas från användningen av avtalslagen.

8. Den omständigheten att en fordran kommer från ett offentlighetsrättsligt förhållande hindrar inte att rättelagen kan tillämpas. De offentlighetsrättsliga inslagen bör ges utslag bara i de avseenden där de har betydelse för fordringen (jfr NJA 2008 s. 642). Avgörande är i stället den aktuella fordringens karaktär, dvs. i vad mån den kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran (jfr i fråga om avkastningsränta NJA 1988 s. 457 och NJA 1997 s. 674). Om en fordran visserligen bygger på en offentlighetsrättslig reglering men utgör ersättning för en utförd prestation, ligger det nära till hands att utgå från rättelagens regler om dröjsmålsränta ifall fordringen inte skulle betalas i tid.

9. PHs fordran avser ersättning för arbete som han har utfört. Förutsättningarna för uppdraget och ersättningen är i och för sig offentlighetsrättsligt reglerade. När Migrationsverket har fastställt vilken ersättning som ska utgå, föreligger det dock för verket en preciserad betalningsförpliktelse

som ska infrias snarast. Det gäller oavsett om beslutet överklagas eller inte. Fordringen på den beslutade ersättningen har därmed en sådan karaktär att räntelagens principer för dröjsmålsränta ska tillämpas.

10. Det förhållandet att ersättningen enligt reglerna ska betalas ut snarast innebär inte att förfallodagen är bestämd i förväg. Med beaktande av grunderna för 2 a § räntelagen framstår det som naturligt att anse fordringen på ersättning förfallen till betalning trettio dagar efter ersättningsbeslutet. Därefter ska dröjsmålsränta utgå. Räntan bör på vanligt sätt beräknas enligt 6 §.

11. Slutsatsen är alltså att PHs talan ska bifallas.

12. Vid denna utgång har PH rätt till ersättning för rättegångskostnader. Målet har handlagts enligt 1 kap. 3 d § första stycket rättegångsbalken. Hans kostnader kan därmed ersättas endast i begränsad utsträckning (se 18 kap. 8 a §). Någon rätt till ersättning för eget arbete finns inte.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog,
Ann-Christine Lindeblad, Göran Lambertz, Agneta Bäcklund
och Dag Mattsson (referent)
Föredragande justitiesekreterare: Maria Ulfsdotter Klang